

משום שששים נשימות חסר אחת הוא הסוד של החיים שלמעלה, עד ששים נשימות שהם ששים [חסר נשימה אחת] נשימות עליונות, ואלו הסוד שלהן, שהחיים תלויים בהם, ומכאן ומטה הוא סוד המות.

ועד כן דוד היה משער את שעור הלילה כדי שיתקיים בחיים, שלא ישלט בו טעם המות, וכשנחלק הלילה היה דוד עומד במקומו, משום שכאשר מתעורר חצות הלילה והפחד הקדוש מתעורר, צריך שלא ימצא את דוד קשור במקום אחר, במקום המות.

משום שכאשר נחלק הלילה והקדושה העליונה מתעוררת, ואדם שישן במשנתו ולא מתעורר להשגיח בכבוד רבונו, הנה הוא נקשר בסוד המות, ונדבק למקום אחר, ועל כן דוד המלך היה עומד להשגיח בכבוד רבונו תמיד, חי אצל חי, ולא נרדם בשנה לטעם טעם המות, ומשום כך היה מתנמנם כמו סוס, ששים נשימות, ולא בשלמות.

באו רבי יהודה ורבי יוסי ונשקוהו. אמרו לו, מה שמך? אמר להם, תזקיה. אמרו לו, יישר כחך ותתחזק תורתך. ישבו. אמר רבי יהודה, הואיל והתחלת, אמר לנו מעתה סודות עליונים שאמרת.

פתח ואמר, (משלי א) ה' בחכמה יסד ארץ כוונן שמים בתבונה. בא ראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, ראה שלא יכול לעמד, עד שברא את התורה, משום שממנה יוצאים כל הנהגות העליונים והתחתונים, ובה עומדים עליונים ותחתונים. זהו שכתוב ה' בחכמה יסד ארץ כוונן שמים בתבונה, שהרי

חד, איהו רזא דחיים דלעילא. עד שתין נשמי, דאינון שתין (ר"א ל"ג חסר חר נשמי) נשמי עלאין, ואילין רזא דלהון, דתליין בהון חיי ומכאן ולתתא, רזא דמותא הוא.

ועד דא, דוד מלפא הוה משער שעורא דליליא, בגין דיתקיים בחיים, דלא ישלוט ביה טעמא דמותא. וכד אתפליג ליליא, הוה דוד מתקיים באתריה. בגין דכד אתער פלגו ליליא וכתרא קדישא אתער, בעא דלא לאשפחא ליה לדוד מתקשר באתר אחרא, באתר דמותא.

בגין דכד אתפליג ליליא וקדושה עלאה אתער, ובר נש דנאים בערסיה ולא אתער לאשגחא ביקרא דמאריה. הא איהו אתקשר ברזא דמותא ומתדבק באתר אחרא, ועל דא דוד מלפא הוה קאים לאשגחא ביקרא דמאריה תדיר. חי לגבי חי, ולא נאים בשינתא לטעמא טעמא דמותא. ובגין כך, הוה מתנמנם כסוס שתין נשמי, ולא בשלימו.

אתו רבי יהודה ורבי יוסי ונשקוהו, אמרו ליה, מה שמך. אמר להון, תזקיה. אמרו ליה, יתיישר חילך ויתתקף אורייתך. יתיבו. אמר רבי יהודה, הואיל ושרית, אימא לן מהני רזין עלאין דקאמרת.

פתח ואמר, (משלי א) ה' בחכמה יסד ארץ כוונן שמים בתבונה. תא חזי, כד ברא קדשא בריך הוא עלמא, חמא דלא יכיל לאתקיימא, עד דברא אורייתא. בגין דמנה נפקין כל נמוסין עלאין ותתאין, ובה קיימי עלאי ותתאי. הדא הוא דכתיב, ה' בחכמה יסד ארץ כוונן שמים בתבונה. דהא בחכמה קיימין כל

קיומין דעלמא, וכלהו נפקי מגוה. דבר אחר ה' בחכמה יסד ארץ, עלמא עלאה לא אתברי אלמגו חכמה. ועלמא תפאה לא אתברי אלמגו חכמה תפאה. וכלהו נפקן מגו חכמה עלאה ומגו חכמה תפאה. פונן שמים בתבונה. פונן, מאי כונן. אלמא, פונן כל יומא ויומא ולא פסיק, ולא אתפקן בזמנא חדא, אלמא בכל יומא ויומא אתקין ליה.

והיינו רזא דכתיב, (איוב טו) ושמים לא זכו בעיניו. וכי סלקא דעתך, דגריעותא איהו משמים, אלמא חשיבו משמים איהו, בגין חביבו ורעו סגיא, דקודשא בריך הוא רעי בהו, וחביבותיהו לגביה. דהא אף על גב דאיהו מתקין לון כל יומא ויומא, לא דמי בעיניו דאינון מתפקנן פדקא יאות. בגין דרחימותא דלהון לגביה, ורעותיה לאנהרא לון תדיר בלא פסיקו. דהא עלמא דאתי אפיק נהורין זהירין כל יומא ויומא תדיר בלא פסיקו, בגין לאנהרא לון תדיר. ועל דא לא זכו בעיניו. לא זכו בלחודוי לא כתיב, אלמא לא זכו בעיניו. ובגין פך, פונן שמים בתבונה.

מאן שמים. דא הוא רזא דאבהן, ורזא דאבהן דא הוא יעקב דאיהו כללא דלהון. בגין דיעקב תושבחתא דאבהן איהו, ואיהו קיימא לאנהרא על עלמא.

ובגין דאיהו אסתלק גו עלמא דאתי, נפק מניה ענפא חדא שפירא בחיזו, וכל נהורין מיניה נפקין. וכל שבועא ומשח רבו לאנהרא לארעא, ומאן איהו. דא יוסף הצדיק, דאיהו יהיב שבועא לכל עלמא, ועלמא מניה אתון. ובגין פך, קדשא בריך

בחכמה עומדים כל הקיומים של העולם, וכלם יוצאים מתוכה.

דבר אחר ה' בחכמה יסד ארץ - העולם העליון לא נברא אלא מתוך החכמה, והעולם התחתון לא נברא אלא מתוך החכמה התחתונה, וכלם יוצאים מתוך החכמה העליונה ומתוך החכמה התחתונה. פונן שמים בתבונה. פונן, מה זה פונן? אלא פונן כל יום ויום ולא פוסק, ולא נתקן בזמן אחד, אלא בכל יום ויום מתקין אותו.

והיינו סוד הפתוב (איוב טו) ושמים לא זכו בעיניו. וכי תעלה על דעתך שהחסרון הוא משמים? אלא חשיבות השמים היא משום החביבות ורצון רב שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם וחביבותם אצלו, שהרי אף על גב שהוא מתקין אותם בכל יום ויום, אין דומה בעיניו שהם מתקנים פראוי, משום שאהבתם אצלו, ורצונו להאיר להם תמיד בלי הפסק, שהרי העולם הבא מוציא אורות זוהרים כל יום ויום תמיד בלי הפסק, כדי להאיר להם תמיד, ועל פן לא זכו בעיניו. לא זכו לבדו לא כתיב, אלא לא זכו בעיניו, ומשום פך פונן שמים בתבונה. מי השמים? זה הסוד של האבות, והסוד של האבות זהו יעקב, שהוא הפללות שלהם, משום שיעקב הוא הבחיר שבאבות, והוא עומד להאיר על העולם.

ומשום שהוא הסתלק לתוף העולם הבא, יצא ממנו ענף אחד יפה למראה, וכל האורות יוצאים ממנו וכל השבע ושמן המשחה להאיר לארץ, ומי הוא? זה יוסף הצדיק, שהוא נותן

הוא כל מה דעבד בעלמא, פלא איהו ברזא
עלאה, וכלא כדקא חזי.

אדהכי אתא רבי אלעזר, פיון דחמא לון
אמר, ודאי שכינתא הכא. אמר להון
במאי עסקיתו. אמרו ליה (דף דו ע"ב) כל
עובדא. אמר, ודאי שפיר קאמר. אבל אינון
שתין נשמי, ודאי שתין נשמי אינון דחיין,
בין לעילא בין לתתא. מפאן ולהלאה, איפא
שתין נשמין אחרנין, דאינון פלהו מסטרא
דמותא, ודרגא דמותא עלייהו, ואקרוין
דורמיטא, וכלהו טעמא דמותא.

ובגין כך דוד מלפא הוה איהו מתדבק
באינון שתין נשמין דחיין, ומתמן
ולהלאה לא נאים כלל. הדא הוא דכתיב,
(תהלים קלב) אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה.
ועל דא שפיר קאמר, בגין דיקום דוד חי,
בסטרא דחי ולא בסטרא דמותא. יתבו כלהו
ואשתדלו באורייתא ואתחברו כחדא.

פתח רבי אלעזר ואמר, (תהלים פח) ה' אלקי
ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך. תא
חזי, דוד מלפא הוה קם בפלגות ליליא,
ואשתדל באורייתא בשירין ותושבחן,
לחדוה דמלפא ומטרוניתא. ודא הוה חדוה
דמהימנותא בארעא. בגין דהאי איהו שבחא
דמהימנותא דאתחזי בארעא.

דהא לעילא פתחי בחדוה שירתא כמה
מלאכין עלאין, בכמה זינין דקא
משבחן בליליא בכל סטריין. פהאי גוונא
לתתא בארעא, מאן דמשבח ליה לקודשא
ברין הוא בארעא בליליא, רעי ביה (בעי)
קדשא ברין הוא. וכל אינון מלאכין קדישין
דקא משבחן ליה לקדשא ברין הוא, פלהו
ציייתין להווא דקא משבח ליה בליליא

שבע לכל העולם, והעולם גזון
ממנו. ומשום כך, כל מה שעשה
הקדוש ברוך הוא בעולם, הכל
הוא בסוד עליון, והכל פראוי.
בינתים בא רבי אלעזר. פיון
שראה אותם, אמר, ודאי
שהשכינה כאן. אמר להם, כמה
עסקתם? אמרו לו את כל
המעשה. אמר, ודאי שיפה אמר,
אבל אותם ששים הנשימות,
ודאי שששים נשימות הן של
חיים, בין למעלה בין למטה.
מפאן ולהלאה יש ששים נשימות
אחרות שהן בלן מצד המות,
והגת המות עליהן, ונקראות
תרדמה, וכלן טעם המות.

ומשום כך דוד המלך הוא היה
נדבק לאותם ששים הנשימות
של חיים, ומשם והלאה לא ישן
כלל. זהו שכתוב (תהלים קלב) אם
אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה.
ועל כן יפה אמר, כדי שיקום דוד
חי, בצד של החי, ולא בצד
המות. כלם ישבו והשתדלו
בתורה והתחברו יחד.

פתח רבי אלעזר ואמר, (שם פח) ה'
אלהי ישועתי יום צעקתי בלילה
נגדך. בא ראה, דוד המלך היה
קם בחצות הלילה ומשתדל
בתורה בשירים ותושבחות
לשמחת המלך והגבירה, וזו
היתה שמחת האמונה בארץ,
משום שזהו השבח של האמונה
שנראה בארץ.

שהרי למעלה פותחים בשמחה
שירה, כמה מלאכים עליונים
בכמה מינים שמשבחים בלילה
בכל הצדדים. כמו כן למטה
בארץ, מי שמשבח את הקדוש
ברוך הוא בארץ בלילה, בו חפץ
הקדוש ברוך הוא, וכל אותם
המלאכים הקדושים שמשבחים
את הקדוש ברוך הוא, כלם
מקשיבים לאותו שמשבח אותו

בְּאַרְעָא. דְּהָאֵי תוֹשְׁבַחְתָּא אִיהוּ בְּשְׁלִימוֹ,
לְסַלְקָא יְקָרֵי דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְתָּא,
וְלְזַמְרָא בְּחֻדְוֵהּ דִּיחֻדָּא.

תָּא חֲזִי, דְּוֹד מְלַכָּא כְּתַב, ה' אֱלֹהֵי יִשְׁוּעָתִי
וְגו', ה' אֱלֹהֵי יִשְׁוּעָתִי, אֵימְתִי אִיהוּ
יִשְׁוּעָתִי. בְּהָהוּא יוֹמָא דְאַקְדָּמִית תוֹשְׁבַחְתָּא
בְּלִילְיָא לְגַבְדָּהּ, כְּדִין אִיהוּ יִשְׁוּעָתִי בִּימְמָא.

וְתָא חֲזִי, דְּהָא בְּלִילְיָא, מָאן דְּמִשְׁבַּח
לְמַאֲרִיָּה בְּתוֹשְׁבַחְתָּא דְּאוּרִייתָא, כְּדִין
אַתְקַף בְּתַקִּיפוֹ בִּימְמָא בְּסִטְרָא דִּימִינָא. דְּהָא
חוּטָא חַד נִפְקָא מִסִּטְרָא דִּימִינָא, וְכִדִּין
אַתְמַשְׁף עֲלֵיהּ וְאַתְתַּקַּף בֵּיהּ. וְעַל דָּא אָמַר, ה'
אֱלֹהֵי יִשְׁוּעָתִי יוֹם צַעֲקָתִי וְגו'.

וּבְגִין כֶּף אָמַר, (תהלים קטו) לֹא הַמְתִּים יְהִלְלוּ
יְהוָה. לֹא הַמְתִּים, בְּגִין דְּאַצְטְרִיף
לְשַׁבְּחָא חֵי לְחֵי. וּמִת לְחֵי לְאוּ הַכִּי, דְּכַתִּיב
לֹא הַמְתִּים יְהִלְלוּ יְהוָה, וְאַנְחֵנוּ נִבְרַךְ יְהוָה, דְּהָא
אַנְן חֲזִיין וְלִית לָן חוּלְקָא בְּסִטְרָא דְּמוֹתָא
כְּלַל. חֲזַקִּיהוּ אָמַר, (ישעיה לח) חֵי חֵי הוּא יוֹדֵף
כְּמוֹנֵי, בְּגִין דְּחֵי אַתְקַרְב לְחֵי. דְּוֹד מְלַכָּא
אִיהוּ חֵי, וְקוּרְבָּא דִּילִיָּה לְחֵי הַעוֹלָמִים. וּמָאן
דְּאַתְקַרְב לְגַבְיָהּ, אִיהוּ חֵי. דְּכַתִּיב, (דברים ד)
וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלכֶם
הַיּוֹם. וְכַתִּיב, (שמואל ב כ"ג) וּבִנְיָהוּ בֶן יְהוֹנָדָע בֶּן
אִישׁ חֵי רַב פְּעֻלִים מְקַבְּצָאֵל.

פְּתַח הוּא יוֹדָאֵי אַבְתְּרִיָּה וְאָמַר, (דברים ח)
וְאַכְלֹתָ וְשָׁבַעְתָּ וּבִרְכַתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכִי לֹא מְבַרְכִים
אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא טְרַם
נֹאכַל, וְהָרִי יֵשׁ לָנוּ לְהַקְדִּים
בְּבַקְרָא, וְלִסְדֹר אֶת הַשְּׁבַח שְׁלוֹ
[של רבונו] כְּרָאוּי, וְלִכְרֹךְ אֶת שְׁמוֹ
טְרַם שְׂיִכְרֹךְ מִיִּשְׁהוּ אַחַר
כְּעוֹלָם, וְכַתּוּב (ויקרא יט) לֹא
תֹאכְלוּ עַל הַדָּם, אֲסוּר לֹא לְאָכַל
טְרַם שְׂיִכְרֹךְ אֶת רַבּוֹנוּ, וְעַכְשָׁו

בְּלִילְיָהּ בְּאַרְזָן, שֶׁהַשְּׁבַח הַזֶּה
הוּא בְּשִׁלְמוֹת, לְהַעֲלוֹת אֶת
כְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְמַטָּה
וְלְזַמֵּר בְּשִׁמְחָה שֶׁל הַיְחִיד.
בֹּא רְאֵה, דְּוֹד הַמְּלֶכֶךְ כְּתַב, ה'
אֱלֹהֵי יִשְׁוּעָתִי וְגו'. ה' אֱלֹהֵי
יִשְׁוּעָתִי, מִתִּי הוּא יִשְׁוּעָתִי?
בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהַקְּדָמִית שְׁבַח
בְּלִילְיָהּ אֶצְלָךְ, אֲזַ הוּא יִשְׁוּעָתִי
בַּיּוֹם.

וּבֹא רְאֵה, שֶׁהָרִי בְּלִילְיָהּ, מִי
שֶׁמִּשְׁבַּח אֶת רַבּוֹנוּ בְּשִׁבְחָא שֶׁל
הַתּוֹרָה, אֲזַ מִתְחַזֵּק בְּחֻזְקָא בַּיּוֹם
בְּצַד הַיְמִין, שֶׁהִנֵּה חוּט אַחַד
יוֹצֵא מִצַּד הַיְמִין, וְאֲזַ נִמְשָׁף
עָלָיו וּמִתְגַּבֵּר בּוֹ, וְעַל כֵּן אָמַר
ה' אֱלֹהֵי יִשְׁוּעָתִי יוֹם צַעֲקָתִי
וְגו'.

וּמוֹשׁוֹם כֶּף אָמַר לֹא הַמְתִּים
יְהִלְלוּ יְהוָה. לֹא הַמְתִּים, מִשׁוֹם
שֶׁצְרִיף לְשַׁבְּחָא חֵי לְחֵי. וּמִת לְחֵי
לֹא כֵן, שֶׁכַּתּוּב לֹא הַמְתִּים
יְהִלְלוּ יְהוָה, וְאַנְחֵנוּ נִבְרַךְ יְהוָה,
שֶׁהָרִי אֲנוּ חַיִּים, וְאִין לָנוּ חֻלְקָא
בְּצַד הַמְּוֹת כְּלַל. חֲזַקִּיהוּ אָמַר,
(ישעיה לח) חֵי חֵי הוּא יוֹדֵף כְּמוֹנֵי,
מִשׁוֹם שְׁחֵי מִתְקַרְב לְחֵי. דְּוֹד
הַמְּלֶכֶךְ הוּא חֵי, וְהַקְּרָבָה שְׁלוֹ
לְחֵי הַעוֹלָמִים, וּמִי שֶׁנִּקְרַב אֵלָיו
הוּא חֵי, שֶׁכַּתּוּב וְאַתֶּם הַדְּבָקִים
בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כָּלכֶם הַיּוֹם,
וְכַתּוּב וּבִנְיָהוּ בֶן יְהוֹנָדָע בֶּן אִישׁ
חֵי רַב פְּעֻלִים מְקַבְּצָאֵל.

פְּתַח אֹתוֹ הַיְחִידִי אַחֲרָיו וְאָמַר,
(דברים ח) וְאַכְלֹתָ וְשָׁבַעְתָּ וּבִרְכַתָּ
אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכִי לֹא מְבַרְכִים
אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא טְרַם
נֹאכַל, וְהָרִי יֵשׁ לָנוּ לְהַקְדִּים
בְּבַקְרָא, וְלִסְדֹר אֶת הַשְּׁבַח שְׁלוֹ
[של רבונו] כְּרָאוּי, וְלִכְרֹךְ אֶת שְׁמוֹ
טְרַם שְׂיִכְרֹךְ מִיִּשְׁהוּ אַחַר
כְּעוֹלָם, וְכַתּוּב (ויקרא יט) לֹא
תֹאכְלוּ עַל הַדָּם, אֲסוּר לֹא לְאָכַל
טְרַם שְׂיִכְרֹךְ אֶת רַבּוֹנוּ, וְעַכְשָׁו